

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MADANIYAT VAZIRLIGI
O‘ZBEKISTON DAVLAT KONSERVATORIYASI HUZURIDAGI
BOTIR ZOKIROV NOMIDAGI MILLIY ESTRADA SAN‘ATI INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

O‘zDK huzuridagi Botir Zokirov
nomidagi Milliy estrada san‘ati
instituti rektori

A. Mansurov

2024 -yil “30” avgust

Ro‘yxatga olindi: № MD 70211002-1.03

MUSIQASHUNOSLIK
FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200 000 - San‘at va gumanitar fanlar
Ta‘lim sohasi: 210 000 - San‘at
Ta‘lim yo‘nalishi: 70211002 - Musiqa san‘ati

Toshkent – 2024

Fan/modul kodi MUSH1409		O'quv yili 2024-2025	Semestr 1-4	ECTS-Kreditlar 9	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 2	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	Musiqashunoslik	120	150	270	
2.	<p style="text-align: center;">I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – musiqashunoslik mutaxassisligi bo'yicha o'qitiladigan ushbu fan yetakchi ahamiyatga molik ilmiy-nazariy fanlardan biri bo'lib, talabalarda musiqa san'ati sohasida ilmiy-ijodiy, pedagogik faoliyat olib borishlari uchun mutaxassislik profiliga mos bilim, ko'nikma va malaka shakllantirishdir.</p> <p>Fanning vazifasi – talabalarga ilmiy-ijodiy faoliyat olib borish, madaniyat va san'at ta'lim muassasalarida malakali kichik ijodkor-mutaxassislarni tarbiyalashga o'rgatishdan iborat. Bu borada:</p> <ul style="list-style-type: none">- musiqashunoslikning dolzarb muammo va yutuqlari o'rganiladi;- musiqiy pedagogikaning o'ziga xos xususiyatlari ochiladi;- musiqa sohasidagi ilmiy tadqiqotchilik asoslari o'zlashtiriladi;- musiqiy jurnalistikaning jamiyatdagi o'rni belgilanadi. <p style="text-align: center;">II. Asosiy qism</p> <p style="text-align: center;">Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi</p> <p style="text-align: center;">Kirish</p> <p>Fanning mazmuni. Fanning maqsad va vazifalari. O'rganiladigan mavzular doirasi. Fan o'rganilishida tayaniladigan asosiy manbalar haqida. U bilan bog'liq musiqiy janr namunalari, asosiy ilmiy tadqiqotlar, nota adabiyotlari haqida, ulardan umumli foydalanish yuzasidan ushbu tavsiyalar.</p> <p>So'nggi yillarda adabiyotlaridan nashr ettirilgan to'plamlari bilan yaqindan tanishish.</p> <p>Musiqashunoslik fani – barcha turdagi musiqiy-nazariy, musiqiy-tarixiy fanlar bilan uzviy bog'liq va ulardan olingan bilimlarni ma'lum darajada to'ldirishga xizmat qiladi, uslubiy ketma-ketlik nazarda tutilgan.</p>				

1-mavzu: Fanning zaruriy mazmuni va komponentlari.

Musiqashunoslik fanining vazifalari, ilmiy asoslari. Jahon musiqa madaniyatida musiqashunoslikning - musiqa tarixi, musiqa nazariyasi va musiqiy sharqshunoslik dolzarb muammolari. Zamonaviy musiqiy kompozitsiyasining nazariy muammolari. O'zbekiston kompozitorlari ijodida vokal, instrumental, miniatyura va sahnaviy janrlar. Zamonaviy o'zbek kompozitorlar ijodida polifonik shakllar. O'zbekiston kompozitorlari ijodida zamonaviy yozuv texnikalari. O'zbekiston kompozitorlik ijodiyotida xalq musiqasining roli.

Sharq manbashunosligi masalalari. Sharq xalqlari madaniyatida mumtoz musiqa merosi. Sharq xalqlari maqomotining qiyosiy tahlili. An'anaviy musiqa merosida lad, ritm, shakllanish masalalari. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'quv jarayonga tatbiq etish masalalari.

2-mavzu: Dastlabki ilmiy izlanishlar.

Magistrantning ilmiy ishlar rejasini aniqlash va kafedraga taqdim etish.

Musiqiy sharqshunoslikning jahon, mintaqa hamda respublika miqyosida dolzarb masala va muammolarini belgilash.

O'zbek va xorijiy tillarda nashr ettirilgan yangi ilmiy adabiyotlar bilan bosqichma-bosqich tanishib borish.

Yangi musiqiy yozuvlarni tinglab borish. Soha bo'yicha xalqaro ilmiy-ijodiy anjumanlar to'g'risida ma'lumotlar to'plash.

Muhim ahamiyatga molik ilmiy maqolalar to'plamlari, anjuman ma'ruza matnlari bilan tanishish, tadqiqotlarni o'rganish, ularga taqrizlar tayyorlash. Shu jumladan «Sharq taronalari» xalqaro musiqa festivali, «Boysun bahori» folklor xalqaro festivali, «Maqam» xalqaro guruhi konferentsiya materiallari va b.larni o'rganish.

Ilmiy-tadqiqot ishi turlari, izlanish uslublari, jumladan dissertatsiya janri xususiyatlari bilan tanishish.

Magistrlik dissertatsiyasiga oid me'yoriy hujjatlar bilan tanishish va dissertatsiya oldiga qo'yilgan talablarni o'rganish.

3-mavzu: Dissertatsiya mavzusini aniqlash.

Dissertatsiya ishi mavzusini aniqlash, annotatsiya va asosnomani tayyorlash hamda kafedra tasdig'iga taqdim etish.

Mavzuga oid maxsus ilmiy adabiyotlarni o'rganish, tahlil etish.

Dissertatsiya ishi uchun zarur bo'lgan musiqiy hamda ilmiy-tarixiy, nazariy materiallarni to'plash.

Tanlagan magistrlik dissertatsiyasi mavzusi ikkinchi semestr (birinchi o'quv yilining ikkinchi yarmi) boshlangandan keyin ikki hafta davomida qafedra tasdig'i uchun taqdim etiladi).

Tadqiqiy ishlarni adabiy-ilmiy tahrirdan chiqarish ko'nikmalarini rivojlantirish. Bakalavrlariat bosqichi musiqashunos talabalari tayyorlagan referatlar bilan tanishish va ayrimlarini tahrirdan o'tkazish tajribasini o'rnatish.

Tanlab olingan mavzularda ilmiy-tahliliy ishlarni bajarish.

4-mavzu: Tanqidiy yo'nalish ishlari.

Tasdiqlangan dissertatsiya mavzusi ustida tadqiqot ishlarini davom ettirish.

Tanlab olingan mavzularda maxsus jurnal va to'plamlar uchun ilmiy-tadqiqiy va ma'naviy-ma'rifiy maqolalarni tayyorlash.

Kafedra bo'yicha o'qitiladigan ayrim fanlardan tanlab olingan mavzu bo'yicha ma'ruzalar matnini tayyorlash.

Yangi ilmiy-tadqiqiy maqolalar, magistrlik, nomzodlik va doktorlik dissertatsiyalari bilan tanishib borish.

5-mavzu: Dissertatsiyaning dastlabki muhokamasi.

Dissertatsiya tadqiqoti ustida ishlashni davom ettirish.

Dissertatsiya ishi matnini kafedra ish rejasida belgilangan muddatlarda muhokama uchun taqrizchiga taqdim etish. Muhokamada bildirilgan mulohaza va takliflarni hisobga olib, ko'rsatilgan kamchiliklarni bartaraf etish. Dissertatsiya matni uchun zarur bo'lgan ilovalarni tayyorlash.

Dissertatsiya ishi asosida ilmiy referat tayyorlash va ishning himoyasiga tayyorgarlik ko'rish.

Taqrizchi savollariga javoblarni tayyorlash, himoyada so'zga chiqish matni ustida ishlab, notiqlik mashqlarini bajarish.

Yakka (amaliy) mashg'ulotlar o'quv rejada kursatilgan turi bo'yicha o'tkaziladi.

Yakka (amaliy) mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Fanning zaruriy mazmuni va komponentlari. Musiqashunoslik fanining fazifalari, ilmiy asoslari.
2. Jahon musiqa madaniyatida musiqashunoslikning – musiqa tarixi, musiqa nazariyasi, musiqiy sharqshunoslikning dolzarb muammolari.
3. O'zbekiston kompozitorlik ijodiyotida xalq musiqasining o'rni.
4. Nazariy musiqashunosligi masalalari: lad, shakl, ritm.
5. O'zbekiston kompozitorlik musiqa merosi.
6. O'zbekiston kompozitor asarlari tahlili.
7. Nazariy musiqashunosligiga oid musiqa adabiyotlarni o'rganib olish.
8. Zamonovaiy pedagogik texnologiyalarni o'quv jarayoniga tadbiq etish masalalari.
9. Magistrantning ilmiy ish rejasini aniqlash va kafedraga taqdim etish.
10. Nazariy musiqashunoslikning jahon, mintaq va respublika miqyosida dolzarb masala va muammolarini belgilash.
11. Muhim ahamiyatga molik ilmiy maqolalar to'plamlari, anjuman ma'ruza matnlari bilan tanishuv, tadqiqotlarni o'rganish, ularga taqrizlar tayyorlash.
12. O'zbek va xorijiy tillarda nashr etilgan yangi ilmiy adabiyotlar bilan bosqichma-bosqich tanishib borish.

13. Yangi musiqiy yozuvlarni tinglab borish. Soha bo'yicha xalqaro ilmiy-ijodiy anjumanlar to'g'risida ma'lumotlar to'plash.
14. Ilmiy-tadqiqot ish turlari, izlanish uslublari, dissertatsiya janri xususiyatlari bilan tanishish.
15. Magistrlik dissertatsiyasiga oid me'yoriy hujjatlar bilan tanishish va dissertatsiya oldiga qo'yilgan talablarni o'rganish
16. Dissertatsiya ishi mavzusini aniqlash, annotatsiya va asosnomani tayyorlash va kafedra tasdig'iga taqdim etish.
17. Mavzuga oid maxsus ilmiy adabiyotlarni o'rganish, tahlil etish.
18. Dissertatsiya ishi uchun zarur bo'lgan musiqiy hamda ilmiy-tarixiy, nazariy materiallarni to'plash.
19. Tadqiqiy ishlarni adabiy-ilmiy tahrirdan chiqarish ko'nikmalarini rivojlantirish. Bakalavriat bosqichi musiqashunos talabalari tayyorlagan referatlar bilan tanishish va ayrimlarini tahrirdan o'tkazish tajribasini o'rnatish.
20. Tanlab olingan mavzularda mahsus jumal va to'plamlar uchun ilmiy-tadqiqiy va ma'naviy-ma'rifiy maqolalar tayyorlash.
21. Kafedra bo'yicha o'qitiladigan ayrim fanlardan tanlab olingan mavzu bo'yicha ma'ruzalar matnini tayyorlash.
22. Yangi ilmiy-tadqiqiy maqolalar, magistrlik, nomzodlik va doktorlik dissertatsiyalari bilan tanishib borish.
23. Dissertatsiya tadqiqoti ustida ishlashni davom ettirish.

Ushbu fan bo'yicha o'rganilgan bilimlar yakka (amaliy) mashg'ulotlarda amaliy ko'nikmalar orqali mustahkamlab boriladi. Xususan, har bir mavzu yuzasidan cholg'uni chalib ko'rish, kuylarning biror qismini notaga qarab ijro etib, tinglovchiga ta'sirchanligi xususiyatlarini takroriy tajribalar (repetitsiyalar), ijro talqinlari orqali sinab ko'rish yaxshi natija beradi.

Yakka (amaliy) mashg'ulotlar ayrim asarlarning ijro talqinlari (musiqiy yozuvlari)ni tinglab ko'rish, tajriba (repetitsiya)lar vositasida o'z ijodiy (yoki ijro) yo'nalishini aniqlash kabi zarur ko'nikmalarni shakllantirishga qaratiladi. Musiqiy ijro yozuvi namunalarini turli uslublarda yozib olib saqlash, sadolanish variantlarini tahlil orqali o'rganish vazifalari ham qo'yiladi.

III. Mustaqil ta'limni tashkil etishning shakl va mazmuni

Mustaqil ta'limni tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

- darslik, o'quv qo'llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rganish;
- tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
- avtomatlashtirilgan o'rgatuvchi nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishlash;
- yangi musiqiy texnik vositalar va texnologiyalarni o'rganish;
- talabaning ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarini (TITI) bajarish bilan bog'liq bo'lgan

fanlar bo'limlari yoki mavzularini chuqur o'rganish;

-faol o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari (ishbilar o'yinlar, diskussiyalar, seminarlar, kollokviumlar va b.).

Mustaqil ta'limni tashkil etishning mazmuni axborot-ta'lim resurslaridan, ta'lim muassasasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg'armasidan, repetitoriyalardan, o'quv laboratoriyalari, ovoz yozuvi studiyalari, teleradiokompaniya kanallari va konsert zallaridan unumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarning tahlilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutiladi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Nazariy musiqashunoslik masalalari.
2. O'zbekiston kompozitorlik musiqa merosi.
3. O'zbekiston kompozitor asarlari tahlili.
4. O'zbek va xorijiy tillarda nashr etilgan yangi ilmiy adabiyotlar bilan bosqichma-bosqich tanishib borish.
5. Yangi musiqiy yozuvlarni tinglab borish. Soha bo'yicha xalqaro ilmiy-ijodiy anjumanlar to'g'risida ma'lumotlar to'plash.
6. Muhim ahamiyatga molik ilmiy maqolalar to'plamlari, anjuman ma'ruza matnlari bilan tanishuv, tadqiqotlarni o'rganish, ularga taqrizlar tayyorlash.
7. Mavzuga oid maxsus ilmiy adabiyotlarni o'rganish, tahlil etish.
8. Bakalavriat bosqichi musiqashunos talabalari tayyorlagan referatlar bilan tanishish va ayrimlarini tahrirdan o'tkazish tajribasini o'ttirish.
9. Tanlab olingan mavzularda mahsus jurnal va to'plamlar uchun ilmiy-tadqiqiy va ma'naviy-ma'rifiy maqolalar tayyorlash.
10. Kafedra bo'yicha o'qitiladigan ayrim fanlardan tanlab olingan mavzu bo'yicha ma'ruzalar matnini tayyorlash.
11. Yangi ilmiy-tadqiqiy maqolalar, magistrlik, nomzodlik va doktorlik dissertatsiyalari bilan tanishib borish.
12. Dissertatsiya tadqiqoti ustida ishlashni davom ettirish.

3.

V. Ta'lim natijalari /Kasbiy kompetensiyalari

Talaba bilishi kerak:

- musiqashunoslikning dolzarb muammolari;
- musiqiy ijodiyot va idrok psixologiyasi;
- jahon xalqlari musiqa madaniyati;
- musiqashunoslik ishlarining tur va janrlari (tadqiqotchilik, uslubiy, ommaviy va ma'rifiy);

	<ul style="list-style-type: none"> • o'zbek musiqa san'atining rivojlanish va tarixiy mezonlari haqida tasavvurga ega bo'lish. • tarixiy, nazariy va sharq musiqashunosligida mustaqil ilmiy-tadqiqot ish olib borishni; • Sharq musiqasi, nazariyasi va tarixiga oid adabiyotlarni; • Sharq olimlarining ilmiy qarashlarini; • ilmiy-tadqiqot uslublarini; • sharq xalqlari madaniyatini; • xalq an'anaviy musiqasi va kompozitorlik ijodiyotini; • musiqiy-tarixiy va nazariy merosni; • etakchi musiqashunoslarning ilmiy ishlarini; • buyuk bastakorlar, kompozitorlar ijodi va ularning asarlari xususidagi ishlarni; • musiqiy manbashunoslik, etnografik va boshqa musiqashunoslikka oid sohalarni; • musiqaning nazariy asoslarini (lad, garmonik, polifonik, shakllantirish tamoyillari, uslublar); • musiqaning tarixiy asoslarini (tarixiy davrlanish va ularning tavsifi, estetik xususiyatlari, musiqiy-uslubiy yo'nalishlari va o'ziga xosligi); • o'zbek musiqasi (xalq va kasbiy) nazariyasi asoslari (janr, shakl, metro-ritmik, lad-ohang, ijrochilik va h.k.) va tarixiy rivojlanish bosqichlarini; • xalqaro munosabatlarini shakllantirish va madaniy aloqalarni o'rnatish yuzasidan bilimlarni amalda qo'llashni bilishi va ulardan foydalana olishi. • jahon musiqashunosligiga xos mustaqil ilmiy-tadqiqot ish olib borish; • Sharq musiqasi, nazariyasi va tarixiga oid adabiyotlar, ilmiy qarashlardan o'z tadqiqotlarida foydalanish; • xalq an'anaviy musiqasi va kompozitorlik ijodiyoti, musiqiy-tarixiy va nazariy merosni o'rganish; • jahon va O'zbekiston musiqa madaniyati rivojlanishining asosiy bosqichlarini anglash; • jahon milliy kompozitorlik va musiqashunoslik maktablarining buyuk namoyanlari an'alarini qo'llash; • musiqa madaniyati rivojlanishining asosiy bosqichlari, tarixiy an'analari, atqli o'zbek musiqachilarining ijodiy faoliyatini talqin etishga to'g'ri yondoshish; • musiqiy uslublar va ularning o'zaro ta'siri, musiqiy nazariy tizimlar, musiqiy ifodaviy vositalar, zamonaviy yozuv texnikalaridan foydalanish; • innovatsion pedagogik va axborot texnologiyalaridan o'z ijodiy faoliyatida foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
4.	<p style="text-align: center;">VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

5.	<p align="center">VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p> <p align="center">Oraliq va yakuniy nazorat uchun talablar.</p> <p>Talabalar bilimini nazorat qilish o'quv rejaga muvofiq belgilangan. Oraliq va Yakuniy nazorat o'tkaziladi.</p> <p>Oraliq nazorati – reja asosida o'tilgan 5 ta mavzu doirasida test ko'rinishida yoki uchta savoldan iborat yozma ish shaklida o'tkaziladi.</p> <p>Yakuniy nazorat – reja asosida o'tilgan barcha mavzular doirasida tuzilgan savollarga og'zaki tarzda javob berish (biletlar uchta savoldan iborat bo'ladi va qo'shimcha ikkita savol berilishi mumkin).</p>
6.	<p align="center">Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Musiqa ijodiyoti masalalari. II to'plamlar. – T., 2002. 2. Azimova A.N., Ibragimova Sh.E. Zamonaviy garmoniya. O'zbekiston kompozitorlari ijodiyotida akkordlar tarkibi. T., 2015. 3. Abdikayueva G. Zamonaviy garmoniya. O'zbekiston kompozitorlari ijodiyotida faktura. - T., 2015. 4. Dosmatov H. Zamonaviy garmoniya. O'zbekiston kompozitorlari ijodiyotida sonorizm. – T., 2015. 5. Mirtalipova I.M. Zamonaviy garmoniya. O'zbekiston kompozitorlari ijodiyotida mikroxtomatika. – T., 2015. 6. Nuritdinova H. Zamonaviy garmoniya. O'zbekiston kompozitorlari ijodiyotida modallik. – T., 2016. 7. Muxtarova F.Sh., Begmatov S.M., Xashimova N.A. Musiqashunoslik asoslari. T., 2018. 8. Muxtarova F.Sh. Polifoniya. T., 2017. 9. Давыдова Т. История музыкальных стилей (национальный стиль в условиях современности на примере симфоний композиторов Узбекистана). T., 2020. 10. Янов-Яновская Н.С. Теория интертекста в его проекции на восточную музыку. T., 2019. 11. Композиторы и музыковеды Узбекистана. Справочник. Авторы-составители: Т.Головянец, Е.Мейке. T., 1999.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Madaniyat va san'at sohasining jamiyat hayotidagi o'rni va ta'sirini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida. PF-26.05. 2020.
2. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasida milliy madaniyatni yanada rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash to'g'risida. PQ-4038 28 noyabr 2018.
3. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasi.
4. To'plam. Shashmaqom an'analari va zamonaviylik. – Toshkent, 2005.
5. To'plam. Boysun tarixi va an'analari, 2. – Toshkent, 2005.

Axborot manbalari

1. <http://www.youtube.com>
2. <http://b2c.uz/catalog/youth/uz/musiq>
3. www.musikauz
4. <http://portasound.ru/music-search/musiq-olami>
5. <http://mytashkent.uz/2014/10/17/istoriya-uzbekskoi-muzyki/>
6. http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_music/7749/Uzbekskaya
7. <http://edu.e-history.kz/ru/publications/view/121>
8. <http://www.12news.uz/uz/news/2013/08/sharq-xalqlari-musiqasi/>
9. <http://turkology.tk/library/354>
10. <http://notes.tarakanov.net/>
11. <https://www.belcanto.ru/>
12. <http://www.cultinfo.ru>
13. <https://cyberleninka.ru/article/>

7.	O'zDK huzuridagi B.Zokirov nomidagi Milliy estrada san'ati instituti Kengashida muhokama etilgan va tasdiqlangan 2024 -yil "30"avgust dagi 1 -sonli bayonnoma
8.	Fan/modul uchun mas'ul: N.T.Xamdanova – O'zDK huzuridagi B.Zokirov nomidagi Milliy estrada san'ati instituti "Musiqiy nazariy va tarixiy fankar" kafedrasida katta o'qituvchisi
9.	Taqrizchilar: Sh.I.Ayxodjaeva – O'zDK dotsenti, san'atshunoslik fanlari nomzodi.